

Informácia o zhoršenom stave povrchového toku Slaná v dôsledku vytekania banských vôd z bane Siderit Nižná Slaná

Prehľad najdôležitejších udalostí a vybraných dokumentov významných pre vzniknutú situáciu v dobývacom priestore Nižná Slaná:

- Spoločnosti SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná so sídlom Dobšinská 72, 049 23 Nižná Slaná IČO: 36 191 655 („SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná“) bol na základe výberového konania podľa § 27a zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov („banský zákon“) s účinnosťou od 31. 7. 2006 pridelený dobývací priestor „Nižná Slaná“ na dobývanie sideritovej rudy;
- Okresný súd Košice I uznesením č. k. 9K 45/0 - 2155 zo dňa 26. 11. 2008 vyhlásil konkurz na majetok spoločnosti SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná a ustanovil za správcu konkurznej podstaty Ing. Alexandru Chapčákovú, PhD., so sídlom kancelárie Holubyho 12, Košice;
- Obvodný banský úrad v Spišskej Novej Vsi („OBÚ SNV“) dňa 5. 5. 2011 vydal rozhodnutie o nariadení opatrení v dobývacom priestore Nižná Slaná č. 444-1153/2011 pre Ing. Alexandru Chapčákovú - správkyniu konkurznej podstaty Siderit s.r.o. Nižná Slaná, ktorým nariadil okrem iného vypracovať Plán likvidácie hlavných banských diel a zabezpečiť vypracovanie odborného posudku, štúdie alebo expertízy odborne spôsobilou osobou, ktorej predmetom budú hydrogeologické a hydrogeochemické aspekty pri zatopení podzemných priestorov v dobývacom priestore Nižná Slaná;
- Ing. Marián Bachňák - ENVEX vyhotovil dňa 6. 6. 2011 na objednávku spoločnosti SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná odborný posudok „Zatápanie ložiska Manó - Gabriela“, v ktorom odporučil vybudovanie odvodňovacej štôlne pre odvedenie banských vôd a zároveň doporučil monitorovanie kvality banských vôd v polovici zatápania bane pre posúdenie celkového chemizmu a obsahu kovov;
- Rozhodnutím Obvodného banského úradu v Spišskej Novej Vsi č. 717-1986/2011 - I. zo 7. 11. 2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 26. 11. 2011, bolo banské oprávnenie spoločnosti SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná zrušené s tým, že nadobudnutím právoplatnosti tohto rozhodnutia spoločnosť SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná stratila podľa § 4b ods. 7 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov („Zákon o BČ“) oprávnenie na vykonávanie banskej činnosti v dobývacom priestore Nižná Slaná;
- Povolenie banskej činnosti v dobývacom priestore Nižná Slaná spoločnosti SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná zaniklo právoplatnosťou rozhodnutia OBÚ SNV č. 717-1986/2011 - I. zo 7. 11. 2011 o zrušení banského oprávnenia dňom 26. 11. 2011;
- OBÚ SNV rozhodnutím č. 712-2289/2012 zo dňa 8. 11. 2012 o nariadení opatrení v dobývacom priestore Nižná Slaná nariadil Rudným baniam, štátnemu podniku, so sídlom Kammerhofská 25, 969 50 Banská Štiavnica, IČO: 00 007 838 („Rudné bane“), aby (okrem iného) vykonali zabezpečenie a likvidáciu hlavných banských diel a zrealizovali vyrazenie odvodňovacieho banského diela (odvodňovacej štôlne Marta) podľa Plánu likvidácie hlavných banských diel vypracovaného organizáciou SIDERIT, s.r.o. Nižná Slaná dňa 6. 5. 2011, vrátane nevyhnutných opatrení týkajúcich sa usmernenia budúceho vypúšťania banských vôd po zatopení bane, a to v termíne do konca roku 2014;
- OBÚ SNV rozhodnutím č. 8-587/2016 zo dňa 23. 2. 2016 rozhodol o predĺžení platnosti rozhodnutia OBÚ SNV č. 712-2289/2012 zo dňa 8. 11. 2012 o nariadení opatrení v dobývacom priestore Nižná Slaná Rudným baniam; OBÚ SNV sa v rozhodnutí zaviazal, že po ukončení prác na definitívnom vystužení a vystrojení odvodňovacej

štôlne „Marta“ osobitným rozhodnutím nariadi ďalšie opatrenia týkajúce sa monitoringu stavu štôlne a výtoku vôd z podzemia,

- OBÚ SNV rozhodnutím č. 414-1201/2017 zo dňa 8. 8. 2017 rozhodol o povolení stavby „portál odvodňovacej štôlne Marta Nižná Slaná“;
- Okresný úrad Rožňava, odbor starostlivosti o životné prostredie („OÚ RV“) vydal dňa 18. 10. 2017 rozhodnutie č. OU-RV-OSZP-2017/007922, ktorým povolil vodnú stavbu – odvodňovacej prípojky a určil podmienky na vypúšťanie banských vôd cez túto vodnú stavbu; pričom určil, že podmienky na kvalitu vypúšťaných banských vôd nadobúdajú účinnosť až po kolaudácii vodnej stavby; rozhodnutie neobsahovalo odporúčenie Ing. Mariána Bachňáka na monitorovanie kvality banských vôd v polovici zatápania bane pre posúdenie celkového chemizmu a obsahu kovov, ktoré uviedol v odbornom posudku „Zatápanie ložiska Manó - Gabriela“ vypracovanom dňa 6. 6. 2011;
- OBÚ SNV rozhodnutím č. 414-2247/2017 zo dňa 28. 12. 2017 rozhodol o povolení trvalého užívania stavby „portál odvodňovacej štôlne Marta Nižná Slaná“;
- Od prerazenia štôlne Marta do šachty Gabriela v roku 2017 bolo až dodnes zaznamenaných viacero únikov SO₂ cez odvodňovacie dielo štôľňa Marta;
- Dňa 24. 2. 2022 bolo ohlásené znečistenie vodného toku Slaná v obci Nižná Slaná, z riešenia ktorého Slovenská inšpekcia životného prostredia („SIŽP“) vypracovala dňa 25. 2. 2022 protokol, v ktorom boli Rudné bane vyzvané na vyjadrenie sa k predmetnej udalosti a k predloženiu dokladov a informácií k vytekaniu banských vôd a odvodneniu ložiska sideritových rúd Nižná Slaná v lehote 7 dní od jeho doručenia („Protokol č. 1“);
- Rudné bane reagovali na výzvu SIŽP obsiahnutú v Protokole č. 1 vyjadrením zo dňa 4. 3. 2022, v ktorom podali vyjadrenie k znečisteniu vodného toku Slaná a predložili súvisiace doklady a informácie;
- Dňa 11. 3. 2022 sa uskutočnilo stretnutie pracovnej skupiny iniciované zástupcami SIŽP, výsledkom ktorého bolo vypracovanie protokolu ukladajúce Rudným baniam konkrétne povinnosti a lehoty ich plnenia („Protokol č. 2“), ku ktorým mali Rudné bane výhrady. Doplnené návrhy boli osobne prezentované riaditeľom Rudných baní dňa 25. 3. 2022 na stretnutí zvolanom SIŽP v Rožňave;
- Dňa 25. 3. 2022 sa uskutočnilo ďalšie stretnutie pracovnej skupiny iniciované zástupcami SIŽP, ktoré sumarizovalo doterajší priebeh riešenia situácie a pracovná skupina získané podklady postúpila príslušnému povoľovaciemu orgánu Okresnému úradu Rožňava na ďalšie riešenie.
- V dňoch 6. 4. 2022 – 11. 4. 2022 Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Odštepny závod Banská Bystrica, Správa povodia Slanej Rimavská Sobota zrealizoval čistenie koryta drobného vodného toku Kobeliarsky potok a jeho pravostranného prítoku od nánosom a naplavenín. Účelom týchto prác bolo zrýchlenie odtoku vôd v koryte vodného toku a tým zabránenie následného vsakovania povrchových vôd do podzemných vôd. Podstatná časť zemných prác sa vykonávala hlavne v súbehu a v miestach križovania VT Kobeliarsky a jeho prítokov s podzemnými štôľňami banského diela v k. ú. Nižná Slaná. Správca toku pristúpil aj k mimoriadnej manipulácii na vodných stavbách VS Klenovec, VS Teplý Vrch. Zvýšením odtoku z vodných stavieb dochádza k väčšiemu nariadeniu vypúšťaných vôd z bane Nižná Slaná.
- Dňa 12. 4. 2022 bola Hornonitrianskymi baňami a.s., odštepny závod Hlavná banská záchranná stanica uskutočnená obhliadka banských diel na VI. obzore bane Nižná Slaná za účelom zistenia technického stavu opustenej bane a možnosti realizácie opatrení na presmerovanie nekontaminovaných banských vôd zo VI. obzoru na povrch. Na základe obhliadky bol pripravený plán technického riešenia, ktoré zahŕňa výkon nasledovných opatrení: sprístupnenie banských chodieb na VI. obzore od portálu štôlne Jozef do vzdialenosti 1700 m na dopravu materiálu, vybudovanie betónových hrádzí na

usmernenie výtoku banských vôd na povrch, rekonštrukcia potrubia na odvádzanie banských vôd na VI. obzore bane Nižná Slaná, premostenie slepej šachty Manó II a usmernenie výtoku do štôlne Marta a následne do rieky Slaná. Práce sťažuje nedýchatelné prostredie s vysokým obsahom CO_2 v banskom vzduchu.

- Časté úniky SO_2 ako aj zloženie vytekajúcich banských vôd v súčasnosti (vysoký obsah Ni a Co, teplota cca 35°C) môžu byť zapríčinené horením grafitických bridlíc s obsahom pyritu, pri ktorom dochádza k oxidácii uhlíka a pyritu (FeS_2) a vzniku FeSO_4 , ktorý je príčinou sfarbenia rieky Slaná. Zároveň pri tomto procese dochádza ku vzniku H_2SO_4 , ktorá ďalej môže rozpúšťať siderit (FeCO_3) v ložisku a obohacovať banské vody v šachte Gabriela o FeSO_4 . Celkový chemizmus a popis prebiehajúcich chemických reakcií na ložisku nie je možné dnes bez ďalšieho prieskumu a interpretácie odborníkom v oblasti chémie/metalurgie dokonale pochopiť.